

De honderdjarige vriendschap

Laurent Peleman

De honderdjarige vriendschap

(in duizend bedrijven)

Beefcake Publishing

VOORWOORD

Een Boek uitgeven in een omgeving van dalende interesse voor het geschreven woord, hoe begin je eraan? Even op het internet speuren naar de boekentop 20 en dan kom je al gauw tot de conclusie dat de publieksvoorkeur uitgaat naar boeken die aan het fornuis gelezen worden. Dat betekent even een uitstapje organiseren naar enkele Middellandse Zeelanden op zoek naar de Siciliaanse, Kroatische en eventueel de minder opvallende Albanese boerinnenbond, via het internet een goedkope vertaler vinden en het geheel opsmukken met een fotogalerij uit de moestuin van boer Charel. Vervolgens een uiterst wetenschappelijke inleiding verzinnen waarin je kan lezen hoeveel antioxidanten, vrije radicalen en THC-verwanten (zonder uitzondering ingrediënten waarvan zelfs een puber weet te vertellen hoe gelukkig je ervan wordt) de lectuur van dit binnenkort bekroonde werk wel zal verschaffen. Tot slot op zoek gaan naar een uitgever die het zout op zijn patatten wil ruilen voor een deftig cijfer op zijn rekening-courant: erg haalbaar allemaal ware het niet dat een dergelijk werk een aantrekkelijke cover vereist van een chef die er gelukkig uitziet en met wie half Vlaanderen wel eens de voeten onder de tafel zou willen schuiven. Daar knelt het schoentje...

Zou Peleman door de massa als topchef herkend worden? En zou hij een onweerstaanbare drang uitlokken om het boek bij de eerste aanblik in te laten pakken voor de eindejaarscadeautjes? Misschien met wat opsmuk, wat worstjes-op-mijn-borstjes-, bietjes-op-de-knietjes-, preitjes-op-de-dijtjes-gehalte?

Als twijfel het enthousiasme gaat overheersen, kan je beter op zoek gaan naar alternatieven. Een nichemarkt aanboren bijvoorbeeld, zou het proberen waard zijn, iets in de zin van ‘culinair koken voor je huisdieren’ of ‘koken in het bejaardentehuis voor minder dan een euro voor meer dan vijf personen via doordacht gebruik van slachtafval’. Maar wat als de ontmoedigde uitgevers en schrijvers van meer verheven literatuur massaal in vereffening gaan, en gedwongen worden om in obscure bibliotheken te werken als classeur eerste klas voor het behoud van een minimale werkloosheidsvergoeding? Hoe zou een doordeweekse schooldag eruitzien zonder schoolboeken? Zal de juffrouw Nederlandse literatuur erin slagen om zonder ongelukken de klassiekers na zoveel passionele jaren de rug toe te keren en het schooljaar in te zetten met een kabeljauw op Venetiaanse wijze op een bedje van mangoschillen? Zullen de leerlingen een uitstapje naar de kookboekenbeurs nog zien zitten na het slikken van tientallen titels vol overjaarse receptuur?

Zal er een protestbeweging ontstaan zoals de MVTUKAL, de mannen en vrouwen tegen het uitgeven van kook- en aanverwante literatuur? Zal Peleman met de vinger gewezen worden als zijnde het brein dat de bevolking kookboeken leerde lezen? Zal de burgervader aan zijn onderdanen de toelating verlenen om Peleman aan de schandpaal op het gerenoveerde marktplein te bekogelen met overrijpe tomaten en voedseloverschotten?

Deze weinig rooskleurige vooruitzichten gekoppeld aan het in de steigers staande experiment deden Peleman besluiten de ambities bij te stellen:

Even spitten in de lagere regionen van de top 20 bewijst dat af en toe een niet-culinair meesterwerk erin slaagt om de lezers te laten sudderen en smelten door het presenteren van honderden pagina's moord en doodslag, brute seks, marginaliteiten, abundant overgoten met een sausje op basis van pis en kak. Een dergelijke prestatie neerzetten zou Peleman op zijn minst verplichten tot het volgen van behoorlijk wat saaie bijscholing op niveau, zonder enige garantie op succes... Bovendien vereist een bestseller dat je met je kop in de streekgazet staat, maar ook in alle populaire kranten, en dat je in praatprogramma's gaat figureren. Minder haalbaar wellicht, dus vergeten maar die top 20-handel.

Blijft er nog het werk dat niet in de statistieken wordt opgenomen, wegens te onbeduidend, te weinig herkenbaar, ontoereikend BV-gehalte... Om het in het kort te duiden: de recht-naar-de-Slegte-literatuur. Daar moet het werk van Peleman gesitueerd worden.

‘De honderdjarige vriendschap in duizend bedrijven’ klinkt als titel uiteraard ietwat beter dan pakweg ‘Het licht’ of ‘Het stolt’ of bijvoorbeeld het eerste deel van de trilogie ‘Mama en nonkel André met Flodder op de Sinksenfoor’. Het boek beschrijft de eenvoudige bezigheden van Pe (niet die van Pairi Daiza), een leraar die progressief een niet te stuiten stoornis ontwikkelt, namelijk een vervelend en herhaaldelijk optredend concentratieverlies, en de daarmee samenhangende afwijkende gedragspatronen zoals het zich afzonderen van de maatschappij met als gevolg het verlies van zijn vriendenkring. (Een bijna altijd voorkomend probleem bij mensen die lijden aan uiteenlopende psychische problemen.) Wie zich bizar gedraagt, kan op weinig begrip rekenen van zijn omgeving, en net dat isolement verdiept het ziektebeeld. Doordat ik de kans heb gekregen om (met toelating van de instellingen) een aantal mensen met een psychische stoornis te begeleiden op vakantie (Middellandse Zeelanden) viel het mij ten zeerste op hoe het verlies van vrienden een bijzonder negatieve invloed had op het

behoorlijk functioneren. Enige vooruitgang werd geboekt (in veel gevallen) als de mogelijkheden zich presenteerden om de negatieve spiraal te doorbreken. Het boek concentreert zich op de positieve eigenschappen die de betrokkene veel intensiever dan wat je van een modale burger zou verwachten, etaleert. Eigenschappen zoals dankbaarheid, vriendschap, bezorgdheid, eerlijkheid, rechtvaardigheidsgevoel, en als het enigszins kan, engagement worden genegeerd als je die mensen ten onrechte gaat isoleren waardoor je hen veroordeeld tot het hebben van enkel afstandelijke en onpersoonlijke Facebook-vriendschappen.

In dit Boek keren we de rollen om: het is niet de doorsneeburger die de betrokkene observeert en veroordeelt, wel de patiënt die de burger aanspreekt en zijn meestal erg grappige visie geeft op de gedragspatronen van de goegemeente. Het kan dat sommige lezers dit werk, waarin zowat alles op zijn kop wordt gezet, waardoor het als absurd humoristisch bestempeld kan worden, erg kritisch zullen benaderen, ook al omdat gezagsdragers, zij het ludiek, terecht worden gewezen, maar dit kan te wijten zijn aan een gebrek aan inlevingsvermogen en doet zeker geen afbreuk aan het doel: de integratie van de psychisch lijdende mens bevorderen...

HOOFDSTUK 1 – Het concentratieverlies

Pe voelde de onrust over dat vervelende concentratieverlies, dat nu al meer dan een jaar op de meest ongelegen momenten de kop opstak, verder toenemen. Hij deed er alles aan om het naar zijn omgeving toe te verbergen, waardoor hij meer en meer als een cavalier seul door het leven ging. Hij vreesde dat het zijn baan zou kosten, dat de inspecteurs Pe zouden degraderen tot een vodje waarmee ze hun blazoenen op zouden poetsen. In zijn rug voelde hij de blikken en hij haastte zich een blokje om als hij ook maar dacht geconfronteerd te zullen worden met zijn collega's. Op het internet speurde Pe in encyclopedieën naar symptomen zonder dat een oplossing werd aangereikt. De interesse voor het schoolgebeuren was helemaal zoek waardoor Pe de ogen dichtkneep voor de overtredingen van de schoolgaande jeugd, een zegen voor een van de vijfdejaars, waarvan Pe wist dat hij iedere middag een deel van het leeggoed uit de colakratten van de school meegraaide naar het rechtover gelegen grootwarenhuis om het daar te verkopen en zich met de opbrengst volgoed aanschafte... Dit alleen maar omdat de erg gegoede ouders van de sukkelaar het vertikten om ook maar een eurocent zakgeld toe te staan.

Dat leverde Pe de sympathie van een flink deel van de schoolbevolking op, net genoeg om vol te houden en de loodzware schooljaren aan elkaar te rijgen. Pe begaf zich meer en meer naar plaatsen waar hij de rust kon vinden die de uitlokking uit kon stellen, en daarom frequenteerde hij de plaatselijke kroegen waar je alleen maar door een glas te trakteren er toch bij kon horen, of onopgemerkt in een hoekje de belangeloze conversaties kon volgen... Het zich afschermen had hem zijn vriendenkring gekost en nieuwe vrienden maken hoorde er niet meer bij... Tot hij op een dag op het zonovergoten terras van café ‘den joint’ Farida opmerkte...

‘Uit welk land kom jij vandaan?’ vroeg Pe.

‘Uit Oostende,’ antwoordde Fa.

‘Natuurlijk,’ zei Pe, ‘waar de boten arriveren!’

‘Klopt,’ zei Fa en ze kon er goed mee lachen ook. ‘Ik ben er opgegroeid, behaalde mijn diploma, kon hier in de streek meteen aan de slag en zo ben ik hier terechtgekomen en dat is niet wat jij verwachtte allicht.’

Dat heeft ze goed verteerd, dacht Pe. En aangezien Pe zeer te vinden was voor een grap, groeide de belangstelling voor wie Fa was en wat ze te bieden had.

Nog even zoeken naar een gemeenschappelijke interesse en de kans bestond dat Pe Fa nog wel eens meer zou ontmoeten. Zou een welgekomen geschenk zijn in een godverlaten gat waar vrienden maken wel niet zo moeilijk was maar het resultaat telkens opnieuw maar pover bleek te zijn.

‘Hoe breng jij je vrije tijd door?’

‘Mijn vrije tijd is beperkt,’ zei ze, ‘maar in de vakantieperiodes haal ik mijn tekort wel in. Zo ben ik vorig jaar met mijn jongste naar Frankrijk gereisd. Prima reisgezel voor zijn leeftijd. En goede navigator, leest vlot de kaart als ik stuur.’

‘Ik ben dol op avontuurlijk reizen,’ repliceerde Pe, ‘maar ik beperk me voorlopig tot Europa.’

De reden hiervoor verzweg Pe, vlieg angst daar pak je niet mee uit als je iemand voor het eerst ontmoet.

‘Meestal ga ik op stap met mijn dochters en enkele vrienden ervan. Aangenaam gezelschap en erg avontuurlijk ingesteld. De laatste jaren trekken we meestal met de motor eropuit.’

Geweldig, vond Fa, ik zou die vrienden van jou weleens willen ontmoeten...

‘Reis gewoon eens mee in de zomer,’ zei Pe, ‘Je zult er geen spijt van krijgen...’

‘Zal ik over denken,’ zei Fa, ‘maar nu moet ik gaan... morgen werken zie je...’

Pe had niet de kans gekregen om zijn eigenzinnige visie over het leven te exposeren, zijn lievelings-activiteit waarvan hij zelf vond dat hij daar zo goed in was. Visies waarmee hij dacht te kunnen scoren maar waarmee hij in dit verlaten gat alleen maar eenzamer werd. Maar Fa, dacht hij, was anders, zij zou het wel begrijpen, de onzin. Het grapje over de boten dacht Pe, meteen goed onthaald.

De volgende weken trok Pe de frequentie van zijn bezoeken aan drankgelegenheden sterk op, op zoek naar Fa. Hij wist niet waar ze woonde, kende haar nummer niet en had geen idee waar Fa uithing. Hij ontmoette behoorlijke aantallen cafébezoekers waarvan hij dacht dat ze allicht als goede vrienden van Pe door het leven zouden kunnen gaan. Maar er was niemand zoals Fa, geen van de nieuw ontdekte gaf Pe het gevoel dat hij of zij de vriend of vriendin voor het leven zou worden voor Pe en met hem mee zou gaan op avontuur, op reis door de wereld en alles zou delen wat daar aan gemakkelikheden te rapen lag, als je de wereld tenminste zag, zoals Pe hem zag. Fa zou het wel zo zien, Pe wist het gewoon en eventueel zou Pe haar leren hoe je het toeval kon aantrekken of uitlokken.

Plots zat daar Loes, met haar nieuwe vriend Sam.

‘We zijn kameraden,’ zei ze tegen Pe, ‘geen geliefden, onze gemeenschappelijke eenzaamheid houdt ons samen.’

Pe kende Loes niet, alleen een paar keer opgemerkt op café, een figuur uit het dagelijkse uitgaansleven, zo eentje dat niet voor vijf uur in de morgen naar huis trekt. Pe hield zich wat afzijdig maar volgde de conversatie.

‘Wie zou jij verkiezen hier als vriend?’ vroeg haar kameraad.

‘Die met zijne gilee!’ proestte Loes.

Pe realiseerde zich niet meteen dat hij een opvallend fel gekleurde pull droeg. Maar toen Sam genoeg gedronken had en ineens verdween en Pe alleen met Loes achterbleef kwam ze heel dicht bij Pe aan de toog zitten.

‘De laatsten,’ zei de cafébaas, ‘het is 12 uur.’

Even later stond Pe met Loes buiten.

‘Ik heb nog wel zin in een glas,’ zei Pe.

‘Weet je wat,’ zei Loes, ‘kom bij mij thuis een flesje cava kraken, in dit gat is alles op dit uur gesloten...’

Pe vond het gezelschap van Loes zeker niet onaangenaam en stemde toe.

‘Ik volg,’ zei hij, ‘maar geef me je nummer voor het onwaarschijnlijke geval dat we elkaar kwijtspelen.’

Met veel moeite mikte Loes de sleutel in het deurslot. Ze viel bijna binnen in haar eigen huis, gooide haar jas in de gang en hier bleef het niet bij, de kledingstukken vlogen in het rond, een groen gekleurd slipje sloot de rij af.

‘Klaar,’ gilte ze en ze viel neer op de zetel, de benen gespreid, de aders op de borsten blauw als het bloed van de adel en de tepels donkerbruin en gezwollen als de Molenbeek na drie herfstige regendagen.

‘Je mag alles met mij doen,’ nodigde ze nog uit, om meteen daarna in slaap te vallen.

‘Het was niet de bedoeling,’ zei Pe nog.

Er volgde geen repliek, alleen een gesnurk zoals Pe in zijn leven nog niet had gehoord maar waarvan hij uit goede bron wist dat hij het zelf kon produceren als hij lang genoeg op café had gezeten. Pe laveerde door de wasserijgang naar buiten, trok de deur dicht en vertrok.

‘Had ik Fa maar ontmoet,’ zuchtte hij.

Maar Fa was nergens te vinden.

Ze is terug naar de boten, dacht Pe, het schip van zeven jaar, daar zou Pe moeten gaan zoeken.

‘Je hebt toch een condoom gebruikt gister?’ stuurde Loes.

‘Ik gebruik er nooit,’ stuurde Pe terug.

‘Opletten in ’t vervolg,’ stuurde Loes.

‘Het is al goed,’ stuurde Pe, ‘ik weet wat ik moet doen en laten.’

‘Spreken we eens af?’ vroeg Loes.

‘Ik zal je nog wel ontmoeten,’ antwoordde Pe, ‘we hoeven daarvoor niet af te spreken.’

‘OK,’ stuurde ze, en daar bleef het bij.

Pe zocht verder naar Fa, het drankverbruik steeg en de rekeningen vielen tegen maar Pe hield vol. Na meer dan zes maanden loonden de inspanningen. Fa verscheen in de ‘Sanseveria’ met evenveel glans en luister als de maagd in Lourdes, plots, en met een glimlach die alleen een Oscarwinnares kan produceren op een dag dat alles meezit.

‘Hoe is het geweest, vorige zomer?’ vroeg Fa.

‘Geweldig,’ zei Pe, ‘het werd een super trektocht helemaal met de motor naar Andalusië: vier volle weken en dan terug over de Pyreneeën en de Alpen!’

En Pe vertelde alsof zijn leven aan een draadje hing, een draadje dat met ieder nieuw avontuur dikker zou worden en robuuster... Fa was onder de indruk... Zo had ze nog nooit iemand horen vertellen over een reiservaring.

‘Niet gewoon wat jullie allemaal presteren op reis,’ zei ze. ‘Ik heb er wel wat spijt van dat ik er niet bij was.’

Fa is anders, dacht Pe...

‘Volgende week ga ik enkele dagen naar de bergen,’ zei Pe, ‘de eerste sneeuw is gevallen in het Zwarte Woud, even ontspannen op de latten, als je zin hebt...’

‘Mmmm,’ zei Fa, ‘ik kan me niet vrijmaken volgende week, maar geef me je nummer zodat ik contact kan houden.’

De nummers werden uitgewisseld en daar ging Fa. ‘Morgen werken zie je,’ zei ze.

Met bakken viel de sneeuw onderweg, in de Ardennen kwamen de vrachtwagens de hellingen niet meer op met als resultaat tientallen kilometers file. Pe vervloekte de chauffeurs die hier zonder winteruitrusting rondhingen en iedereen tot stilstand dwongen. Pe verstuurde wat berichten en kwam uiteindelijk bij Fa' s nummer terecht.

Met bakken valt ze hier
de sneeuw
en ze doet Pe denken aan de bomen
die vielen toen hij ze kapte
loodzwaar waren ze
maar nu drie jaar later
licht
als de sneeuw
als ze branden
en zoveel warmte produceren
dat ze Pe doen denken aan Fa...
stuurde Pe.

Pe wachtte op de repliek... maar het bleef stil, de gsm van Pe gaf geen krimp, geen piep, geen biep. Geen enkel allerzielenkerkhof bij hondenweer zo stil als mijn gsm, Fa slaapt nog, dacht Pe.

Met grote vertraging bereikte Pe zijn bestemming en het hondenweer hield vol, sneeuw, sneeuw, overal sneeuw die maar bleef dalen, en tegelijk stond er een stormachtige wind waardoor het bijna onmogelijk was om buiten te komen zonder tot op het bot te verkleumen, ondanks alle thermische kledij.

De dag nadien bleven de liften in dit hondenweer dicht. Ik ga dan maar een eindje langlaufen, dacht Pe. Maar ook dat viel tegen. De sneeuw priemde voortdurend in Pe's ogen en na een half uurtje was hij ondanks de inspanning zo verkleumd dat het niet leuk meer was.

Pe stopte even, klopte het pak sneeuw van zijn muts en friemelde zijn gsm naar boven:

ik verander langzaam

in een sneeuwman

en ik weet

dat als ik thuiskom

ik zal smelten
tot een restant
vol plannen
om terug te keren
verder te stappen
hoger te klimmen
dan vandaag
tot het doel is bereikt:
de stilte in het hoofd van de sneeuwman...
en dan opnieuw te smelten
niet door de zon
maar door de vriendschap
van de sneeuwmannen
die het aandurfd
met Pe mee te gaan
de berichten negeerden
van de thuisblijvers,

de plassen
die kleiner worden
en droger
maar misschien ooit
zo klein zullen zijn
dat ze onder de deur
van hun gevangenis
buitenvloeien
en de sneeuwman een hand geven
zodat hij hen kan tonen
wat het is:
de stilte in het hoofd van de sneeuwman...

stuurde Pe naar Fa.